

บทที่ 11

การบริหารห้องเรียน

- 11.1 ผู้จัดการห้องเรียน : ห้องเรียนต้องการผู้จัดการห้องเรียน
 - ลักษณะของห้องเรียน
 - งานพื้นฐาน : การได้รับความร่วมมือ
 - ความต้องการของนักเรียนในแต่ละระดับอายุ
- 11.2 เป้าหมายการบริหารห้องเรียน
 - เพื่อให้มีเวลาสำหรับการเรียนรู้เพิ่มขึ้น
 - วิธีการในการเรียนรู้
 - การบริหารเพื่อช่วยให้สามารถบริหารตนเอง
- 11.3 การวางแผนสำหรับการบริหารที่ดี
 - วิธีปฏิบัติ
 - กฎเกณฑ์
- 11.4 วินัยและการบริหาร
 - ความหมายของวินัย
 - หลักการเข้าแทรกแซงแต่เพียงเล็กน้อย
 - ยุทธวิธีในการแก้ไข

บทที่ 11

การบริหารห้องเรียน

การบริหารห้องเรียนและวินัยเป็นองค์ประกอบของการสอนที่มีประสิทธิภาพ ปัญหาเกี่ยวกับระเบียบวินัยเป็นสิ่งที่ครูมักให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก ๆ การบริหารห้องเรียนเป็นคำที่กินความหมายกว้างขวางกว่าวินัย มันหมายถึงพฤติกรรมและกิจกรรมของครูที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ในห้องเรียน คำว่าวินัยใช้เพื่อบอกระดับความเหมาะสมของนักเรียนในการแสดงออกเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมหรือทำงานในห้องเรียน วินัยเป็นด้านหนึ่งของการบริหารห้องเรียน ด้านอื่น ๆ ของการบริหารสัมพันธ์กับการจัดระเบียบการสอน พฤติกรรมของครู แบบแผนในห้องเรียน

เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องตระหนักว่ามีเหตุผลมากมายหลายอย่างที่อยู่อเบื้องหลังปัญหาทางวินัยครูต้องสามารถวิเคราะห์สถานการณ์และตัดสินใจว่าจะแก้ปัญหาที่เข้ามาแทรกแซงการสอนอย่างไร ระลึกไว้ว่าปัญหาไม่จำเป็นต้องเกิดจากตัวนักเรียนเท่านั้น ครูเองอาจมีส่วนในปัญหา เช่น การบริหารที่ไม่คงเส้นคงวา การเสริมแรงที่ไม่เหมาะสม การสอนที่ไม่ดี การใช้การลงโทษมากเกินไป การมีความคาดหวังที่ไม่เหมาะสมในตัวผู้เรียน ไม่ละเลียดอ่อนต่อความต้องการของนักเรียน ไม่เต็มใจจะพยายามใช้วิธีการใหม่ ๆ แก้ปัญหาการสอน

กุญแจของการบริหารที่มีประสิทธิภาพไม่ได้อยู่ที่ว่าครูทำอะไรหลังจากเกิดพฤติกรรมไม่เหมาะสม แต่อยู่ที่การทำอะไรเพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาแต่แรก

11.1 ผู้จัดการห้องเรียน : ห้องเรียนต้องการผู้จัดการห้องเรียน

ในปี 1985 ได้มีการสำรวจทัศนคติสาธารณชนต่อโรงเรียนรัฐบาลในสหรัฐอเมริกาพบว่า ปัญหาสำคัญที่สุดที่พบในโรงเรียนคือ ปัญหาเกี่ยวกับการขาดระเบียบวินัย แต่จากการสำรวจในช่วงปี 1986 ถึง 1991 ปัญหาอันดับหนึ่งคือ การใช้สารเสพติด และการขาดระเบียบวินัย เป็นปัญหาที่ตามมาติด ๆ กัน ในปี 1991 ปัญหาการใช้สารเสพติด และการขาดระเบียบวินัย เป็นปัญหาที่สำคัญอันดับแรกด้วยกัน (Elam, Rose and Gallup, 1991)

ในการสำรวจครูพบว่า ร้อยละ 58 ของครูเห็นว่า ปัญหาที่ครูได้รับความกดดันมากที่สุดจากการทำงาน คือปัญหาเด็กมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมประเภทเรื้อรัง ปัญหาที่ครูส่วนใหญ่ลำบากใจไม่ใช่วินัยเกี่ยวกับความรุนแรง แต่เป็นปัญหาที่พบโดยทั่วไป คือ ปัญหาการรบกวน การก่อความไม่

สงบในห้องเรียน ทำงานไม่เสร็จ ไม่มีส่วนร่วม ทูจจริต เกียจคร้าน ซ้ำ ๆ ซาก ๆ และขาดเรียน

ลักษณะของห้องเรียน

ห้องเรียนมีหลายมิติ ห้องเรียนมีทั้งนักเรียน ครู งาน (การเรียนการสอนกิจกรรม) ความกดดันจากเวลา นักเรียนมากมายหลายคน แต่ละคนมีเป้าหมายความสามารถแตกต่างกันไป ทุกคนใช้ทรัพยากรร่วมกัน ต้องทำงานหลายอย่าง มีการใช้วัสดุอุปกรณ์ เข้า ๆ ออก ๆ ห้องเรียน ติดตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในห้อง การกระทำของแต่ละคนมีผลกระทบซึ่งกันและกัน เช่น เด็กที่มีความสามารถต่ำอาจพยายามมีส่วนร่วมในห้อง และการมีส่วนร่วมของเขาอาจทำให้การดำเนินการอภิปรายช้าลง หรืออาจนำปัญหามาสู่การบริหารห้องเรียน เป็นต้น

ทุกสิ่งทุกอย่างเกิดขึ้นอย่างทันที ขณะครูอธิบายแนวคิดครูต้องสังเกตไปด้วย ในขณะเดียวกันว่าเด็กตามทันไหม ถ้ามีเด็กแอบคุยกันขณะสอน ครูควรวางเฉยเสียหรือควรบอกให้เด็กหยุดพูดกัน มีเวลาเพียงพอจะขึ้นหัวข้อใหม่ไหม ชีวิตในห้องเรียนดำเนินไปอย่างรวดเร็วและในบางครั้งอาจมีเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด แม้ว่าจะมีการวางแผนมาอย่างดีแล้วก็ตาม ขณะสอนเด็กอาจเกิดอาการลมชักขึ้นมากระทันหัน หรือมีคนเตะลูกบอลมาถูกกระจกในห้องเรียนแตกเป็นต้น

ความสามารถของครูในการจัดการกับเหตุการณ์อันไม่คาดฝันเหล่านี้ ทำให้ครูถูกทดสอบจากสายตาค้นทั้งหลายว่า จะสามารถจัดการกับสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างไร นักเรียนจะได้ทราบว่าคุณมีความยุติธรรมเพียงไร มีการใช้ความชอบพอส่วนตัวไหม เกิดอะไรขึ้น เมื่อมีการฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน

ประการสุดท้าย แต่ละห้องเรียนย่อมมีประวัติความเป็นมา ความหมายของการกระทำในปัจจุบันของครูและนักเรียนขึ้นอยู่กับผลของการกระทำที่ผ่านมา เด็กที่มาสายเป็นครั้งที่ 10 กับเด็กที่เพิ่งมาสายเป็นครั้งแรก ย่อมได้รับการตอบสนองจากครูแตกต่างกันไป เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อเปิดเรียนใน 2-3 สัปดาห์แรก มีผลต่อการดำเนินชีวิตในห้องเรียนระยะต่อมา

งานพื้นฐาน : การได้รับความร่วมมือ

กิจกรรมที่สร้างเสริมในกลุ่มไม่อาจเกิดขึ้นได้ ถ้าขาดความร่วมมือร่วมใจจากทุกคนห้องเรียนก็เช่นกัน ถ้าเด็กบางคนไม่ยอมมีส่วนร่วมก็ต้องยอมให้เด็กคนอื่นทำได้เช่นกัน ในบางครั้งเด็กเพียงหนึ่งหรือสองคน ทำให้การเรียนในห้องต้องหยุดชะงักไป ดังนั้นงานพื้นฐานของครูในการบริหารห้องเรียนคือทำให้ห้องเรียนอยู่ในระเบียบ พยายามให้นักเรียนทุกคนร่วมมือในการทำกิจกรรมของห้อง ธรรมชาติของห้องเรียนมีมากมายหลายมิติ หลายสิ่งเกิดขึ้นอย่างไม่คาดฝัน พยากรณ์ไม่ได้ ประวัติความเป็นมาของแต่ละห้องเรียน ล้วนแล้วแต่ท้าทายความสามารถของครู

การได้รับความร่วมมือจากนักเรียน ไม่ใช่เป็นเพียงความสามารถในการจัดการกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังรวมถึงความสามารถในการวางแผนกิจกรรมการมีความพร้อมในด้านโสตทัศนูปกรณ์ การให้เด็กมีพฤติกรรมการเรียนอย่างเหมาะสม การให้สัญญาณที่ชัดเจนแก่เด็ก การทำให้เกิดความต่อเนื่องในการเรียน การคาดการณ์ล่วงหน้าถึงปัญหาอันอาจเกิดขึ้น มีการวางแผนป้องกันล่วงหน้า การเลือกและจัดลำดับกิจกรรมอย่างเป็นระเบียบ เป็นต้น กิจกรรมแต่ละอย่างอาศัยทักษะในการบริหารแตกต่างกันไป กิจกรรมที่ซับซ้อนอาศัยความสามารถในการบริหารมากกว่ากิจกรรมง่าย ๆ ธรรมดา (Woolfolk, 1993)

ความต้องการของนักเรียนในแต่ละระดับอายุ

สิ่งที่ควรนำมาพิจารณาลำดับต่อไป คือความต้องการของนักเรียนซึ่งสัมพันธ์กับอายุ การจะให้เด็กอนุบาลให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม ต้องใช้ทักษะแตกต่างจากเด็กมัธยม เด็กชั้นอนุบาลและประถมต้นเรียนรู้เรื่องการไปโรงเรียน กระบวนการสังคมประจักษ์ การมีบทบาทในโรงเรียนซึ่งแตกต่างไปจากที่บ้าน การสอนกฎระเบียบในห้องเรียน และวิธีการเรียนเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเด็กชั้นนี้ ครูจะไม่เน้นวิชาการมากนักจนกว่าเด็กจะมีความรอบรู้พื้นฐานวิชาเหล่านี้ เด็กในวันนี้มักเชื่อฟังผู้ใหญ่พยายามทำให้ผู้ใหญ่พอใจ

ประถมต้น เด็กเริ่มคุ้นเคยกับบทบาทของนักเรียน แม้ว่าจะยังไม่สมบูรณ์แบบนัก เริ่มชินกับกิจวัตรในโรงเรียนและห้องเรียน ครูอาจต้องสอนกฎระเบียบและวิธีการใหม่ ๆ สำหรับกิจกรรมบางอย่างที่เด็กยังไม่คุ้นเคย ครูอาจต้องใช้เวลาสำหรับการจัดและรักษาระบบการบริหารในห้องเรียน แทนที่จะสอนสิ่งนี้โดยตรง

ประถมปลาย มิตรภาพและสถานภาพในกลุ่มเพื่อนมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับเด็กวัยนี้ เด็กจะเอาใจเพื่อนแทนความพยายามจะเอาใจครู เด็กบางคนเริ่มทดสอบและต่อต้านอำนาจ การบริหารห้องเรียนเริ่มถูกท้าทายจากเด็กที่ต้องการก่อความวุ่นวาย ครูต้องมีการแก้ปัญหาอย่างเสริมสร้างและพยายามจูงใจเด็กเหล่านี้ เด็กซึ่งมองเห็นครูมีความหมายลดลงและให้ความสนใจกับสังคมของตนเพิ่มมากขึ้น

ชั้นมัธยมจุดเน้นของเด็กส่วนใหญ่กลับมาหาวิชาการ เป็นที่น่าเสียดายว่า เด็กบางส่วนซึ่งมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม เป็นปัญหาสะสมมานานอาจต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน การบริหารชั้นเรียนสำหรับเด็กมัธยม ครูต้องมีการบริหารหลักสูตร จัดเนื้อหาเครื่องมือการสอนให้สอดคล้องกับความสนใจและความสามารถของเด็ก ช่วยให้เด็กสามารถจัดการกับตัวเอง ช่วยตัวเองในการเรียน ในช่วงเปิดเรียนครูอาจให้เวลากับการสอนการใช้เครื่องมือ หรือช่วยให้นักเรียนติดตามบทเรียนได้

ทัน ปรับให้มีพื้นฐานใกล้เคียงกับการส่งงาน การบ้าน นักเรียนส่วนใหญ่จะทราบว่าคนได้รับการคาดหวังอย่างไร

11.2 เป้าหมายการบริหารห้องเรียน

จุดมุ่งหมายในการบริหารห้องเรียน เพื่อช่วยรักษาภาวะแวดล้อมในการเรียนให้เป็นไปในทางบวกและสร้างเสริม เป้าหมายการบริหารที่เน้นแต่ละเรื่องเป็นเป้าหมายที่ว่างเปล่า หากทำเพราะต้องการเพียงให้เด็กเงียบ ว่านอนสอนง่าย เป้าหมายนี้คงไม่เป็นประโยชน์อะไรนัก จุดสำคัญที่เราพยายามบริหารห้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุผล 3 ประการ กล่าวคือ

1. เพื่อให้มีเวลาสำหรับการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น ถ้าเราจับเวลาเพื่อดูเวลาที่ใช้ไป ในแต่ละวัน ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในห้องเรียน เราแทบจะไม่เชื่อเลยว่า เรามีเวลาสำหรับการเรียนการสอนอย่างแท้จริงน้อยมาก เวลาต้องหมดไปเพราะการขัดจังหวะ การรบกวน การเข้าห้องเรียนสาย การขาดความต่อเนื่องในเรื่องที่เรียน บางครั้งสาเหตุก็เป็นเรื่องที่ไม่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น การเรียกนักเรียนไปติดักชั้น การเจ็บป่วย เป็นต้น แต่ว่าบ่อยครั้งสาเหตุเหล่านี้สามารถป้องกันได้

เด็กจะเรียนรู้เฉพาะสิ่งที่เขามีโอกาสได้เรียนรู้ ถ้าไม่สามารถสอนครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดได้ เช่น สอนไม่ทัน สอนข้ามบางบท ครูจะไปคาดหวังให้เด็กรู้ในสิ่งที่ไม่ได้เรียนไม่ได้ การศึกษาวิจัยเพื่อสำรวจเวลาและโอกาสของการเรียนรู้แทบทุกเรื่อง พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างปริมาณการเรียนและการเรียนรู้ของนักเรียน (Berliner and Rosenshine, 1988) ดังนั้น เป้าหมายที่สำคัญในการจัดการห้องเรียน คือ การขยายเวลาแต่ละเล็ยวินาทีให้มีสำหรับการเรียนรู้เพื่อช่วยให้มีการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น บางครั้งเราเรียกว่า การแจกแจงเวลา (allocated time) ควรหลีกเลี่ยงการเข้าสอนสายและออกก่อนเวลา ขจัดการขัดจังหวะและการรบกวนขณะมีการสอนไม่เสียเวลาไปกับเรื่องการอบรมวินัยขณะสอน เป็นต้น แต่การเพิ่มเพียงปริมาณเวลา ไม่สามารถนำไปสู่สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนได้ ดังนั้นจะต้องเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้เวลาอย่างมีคุณค่า โดยพื้นฐานแล้ว เด็กจะสามารถเรียนรู้ในสิ่งที่ตนได้ฝึกหัด และมีความใส่ใจ หรือเรียกว่า เวลาสำหรับการทำงาน (time on task) ครูควรจัดการสอนให้มีลำดับต่อเนื่องกันไม่กระโดดไปกระโดดมา ให้ทำกิจกรรมที่มีความหมาย

อย่างไรก็ตาม การทำงานไม่ได้ประกันถึงการเรียนรู้ เด็กอาจทำงานและเพียรพยายามด้วยความเหนื่อยยากสับสน เพราะงานยากไม่เข้าใจ ถ้าเป็นเช่นนี้การเรียนรู้จะเกิดขึ้นน้อยมาก ถ้าเด็กเรียนรู้โดยมีอัตราความสำเร็จในระดับสูง เด็กจะมีการเรียนรู้อย่างแท้จริงด้วยความเข้าใจ เราเรียกเวลาช่วงนี้ว่า เวลาการเรียนรู้วิชาการ (academic learning time) ดังนั้นเป้าหมายต่อมาในการจัด

การห้องเรียน คือ เพิ่มพูนเวลาในการเรียนรู้วิชาการ ให้เด็กมีความตื่นตัว ทำกิจกรรมการเรียนที่มีความเหมาะสมมีคุณค่า

2. วิธีการในการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนในแต่ละห้องมีกฎเกณฑ์ในการเข้าร่วมอย่างชัดเจน บางครั้งครูบอกกฎเกณฑ์ให้นักเรียนทราบ แต่บ่อยครั้งนักเรียนต้องทำความเข้าใจเอาเอง ครูและนักเรียนอาจไม่ตระหนักว่าคนยึดกฎเกณฑ์ที่แตกต่างกัน สำหรับกิจกรรมเดียวกันและความแตกต่างนี้บางครั้งดูคลุมเครือ ยกตัวอย่างเช่น ในกลุ่มการอ่าน เด็กต้องยกมือเพื่อจะแสดงความคิดเห็น แต่ในการอ่านออกเสียงสำหรับวิชาเดียวกัน เด็กอาจต้องพยายามสบตาครู

กฎของห้องที่กำหนดไว้ว่า ใครสามารถพูดได้ พูดเรื่องอะไร เมื่อไหร่ กับใคร เป็นระยะเวลาสั้นเท่าใด เราเรียกสิ่งนี้ว่า โครงสร้างของการมีส่วนร่วม (participation structure) การจะให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ เด็กต้องเข้าใจโครงสร้างของการมีส่วนร่วม เด็กบางคนมีความสามารถในการมีส่วนร่วมน้อยกว่าเด็กอื่น ๆ และโครงสร้างการมีส่วนร่วมที่เขาเรียนรู้ที่บ้าน ในการมีปฏิสัมพันธ์กับพี่น้องพ่อแม่ และผู้ใหญ่อื่น ๆ อาจไม่สอดคล้องกับโครงสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่โรงเรียน (Tharp, 1989) ครูเองอาจไม่ตระหนักถึงความขัดแย้งเหล่านี้ ครูอาจมองว่าเด็กทำตัวไม่เหมาะสม ผิดฝาผิดตัวอยู่เรื่อย หรือไม่เต็มใจมีส่วนร่วม หรือครูอาจไม่แน่ใจว่าเป็นเพราะเหตุใด

กฎเกณฑ์ที่วางไม่ควรกำหนดตายตัวลงไป หรือถือเป็นที่สุด แต่ควรสัมพันธ์กับตัวครู สภาพการณ์ และนักเรียน เพราะต่างมีแบบและสภาวะอารมณ์แตกต่างกันไป ครูแต่ละคนมีความคาดหวังและการยอมรับพฤติกรรมของเด็กไม่เหมือนกัน ครูไม่ควรคาดหวังให้เด็กที่มีระดับอายุและประสบการณ์แตกต่างกันอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เดียวกัน กฎเกณฑ์ในแต่ละวิชาอาจแตกต่างกันไป เช่น พลศึกษาและคณิตศาสตร์

สรุปได้ว่า การจะให้กิจกรรมทุกอย่างดำเนินไปโดยราบรื่น เราต้องแน่ใจว่าเด็กรู้ว่าจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมเฉพาะอย่างไร เรามีกฎเกณฑ์และความคาดหวังอย่างไร เป็นที่เข้าใจดีสำหรับทุกคนหรือไม่ มีกฎเกณฑ์และค่านิยมอะไรที่ดำเนินอยู่ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ได้พูดออกมา การให้สัญญาณเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมของครู มีความชัดเจนและสม่ำเสมอหรือไม่ การจะบรรลุเป้าหมายประการที่สอง ในการบริหารห้องเรียนครูต้องแน่ใจว่า นักเรียนทุกคนรู้ถึงวิธีมีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้อง โดยวางกฎเกณฑ์ไว้อย่างชัดเจนตั้งแต่ต้นปีการศึกษา

3. การบริหารเพื่อช่วยให้สามารถบริหารตนเอง เป้าหมายประการที่สามของการบริหารเพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถบริหารตนเองได้ดีขึ้น และสามารถพึ่งพาตนเองได้ การกระตุ้นให้เด็กมี

การจัดการกับตนเอง ครูจะต้องใช้เวลาพิเศษเพื่อสอนให้เกิดสิ่งนี้ เป็นการสอนให้เด็กเกิดจิตสำนึกและความรับผิดชอบ ครูประถมและมัธยมที่บริหารห้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ละเลยเป้าหมายในเรื่องการบริหารตนเอง อาจทำให้เด็กมีปัญหาในการทำงานที่ต้องช่วยตนเองเมื่อจบออกไป เพราะเคยชินกับการมีครูคอยช่วยเหลือคอยบอก

11.3 การวางแผนสำหรับการบริหารที่ดี

อะไรช่วยให้ครูสามารถบริหารห้องเรียนได้ดี นักจิตวิทยาการศึกษาแห่งมหาวิทยาลัยเท็กซัส ที่ออสติน ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการบริหารห้องเรียนติดต่อกันมาเป็นเวลาหลายปี (Everston et al., 1989) โดยทำการศึกษาและสังเกตพฤติกรรมในห้องเรียนจำนวนมาก ตั้งแต่สัปดาห์แรกที่เปิดเรียน และทำการสังเกตเป็นระยะ ๆ ต่อเนื่องกันไป ครูมีประสิทธิภาพมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของห้องเรียน มีการศึกษาครูซึ่งมีนักเรียนที่ประพฤติตนอย่างเหมาะสมในห้องเรียน และมีสัมฤทธิ์ผลในการเรียนระดับสูง เปรียบเทียบกับครูซึ่งมีนักเรียนที่มีปัญหามาก จากผลการเปรียบเทียบนำไปสู่การพัฒนาหลักการบริหารห้องเรียน ผู้วิจัยได้นำหลักการบริหารนี้ไปอบรมครู และครูนำไปใช้สอนนักเรียน ปรากฏผลออกมาทางบวกสนับสนุนหลักการบริหารนี้ ช่วยให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาลดน้อยลง สามารถใช้เวลาในการทำงานเพิ่มมากขึ้น และมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงขึ้น หลักในการบริหารห้องเรียนมีดังต่อไปนี้

กฎเกณฑ์และวิธีปฏิบัติ

การศึกษาในระดับประถม ครูจะต้องดูแลเด็กที่มีความสามารถแตกต่างกัน และมีกิจกรรมการเรียนมากมายในแต่ละวัน นักเรียนอาจถามคำถามอย่างเดียวกันซ้ำ ๆ ซาก ๆ การมีกฎและวิธีปฏิบัติจึงเป็นสิ่งจำเป็น

ในระดับมัธยมนักเรียนมีการย้ายห้องเรียนขณะเรียนในแต่ละวัน เด็กมีความเป็นอิสระแก่ตนเพิ่มมากขึ้น เริ่มมีการท้าทายอำนาจการวางแผนระเบียบวิธีปฏิบัติ รวมทั้งกฎเกณฑ์จึงเป็นสิ่งจำเป็นเช่นกัน

วิธีปฏิบัติ ควรแจกหรือเก็บอุปกรณ์เครื่องมือการเรียน การบ้านอย่างไร เด็กจะออกจากห้องได้ภายใต้เงื่อนไขอะไรบ้าง เมื่อมีเสียงออก เด็กต้องปฏิบัติอย่างไร มีการให้คะแนนอย่างไร เป็นต้น สำหรับระเบียบวิธีปฏิบัติไม่มีการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรเหมือนกฎเกณฑ์ แต่เป็นสิ่งที่ปฏิบัติกันในห้องเรียน ครูควรวางระเบียบวิธีปฏิบัติให้ครอบคลุมใน 6 ด้าน ด้วยกัน กล่าวคือ

1. การบริหารที่ทำเป็นกิจวัตร เช่น ตรวจสอบรายชื่อนักเรียนเข้าเรียน ตรวจแถว การแต่งกาย
2. ความเคลื่อนไหวของนักเรียน เช่น เข้าออกห้องเรียน ไปห้องน้ำ

3. การดูแลห้องเรียน เช่น รดน้ำต้นไม้ ทำความสะอาด
4. การทำงานส่ง เช่น ส่งการบ้าน คืนการบ้าน
5. การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู นักเรียน เช่น จะขอความช่วยเหลือจากครูอย่างไร
6. การพุดกันระหว่างนักเรียน เช่น ให้คำแนะนำ พุดคุย

กฎเกณฑ์ เป็นการระบุพฤติกรรมที่ครูคาดหวัง หรือพฤติกรรมที่ห้ามไม่ให้ทำในห้องเรียน มักเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร จะเขียนอย่างไรขึ้นอยู่กับว่า เราต้องการสร้างบรรยากาศในการเรียนอย่างไร พฤติกรรมแบบใดที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ การเขียนเกณฑ์โดยทั่วไปไม่มีที่ข้อที่ครอบคลุมพฤติกรรมหลาย ๆ อย่างดีกว่าจะเขียนว่าทำอะไรได้ และทำอะไรไม่ได้ แต่ถ้าต้องการห้ามกระทำพฤติกรรมเฉพาะอย่าง ควรระบุให้ชัดเจน เช่น ห้ามสูบบุหรี่ในโรงเรียน ตัวอย่าง

กฎชั้นประถม

1. สุภาพและโอบอ้อมอารี รวมทั้งการปฏิบัติตัวกับผู้ใหญ่มีสัมมาคารวะ
2. รักษาสมบัติของผู้อื่น รวมทั้งทิ้งขยะให้เป็นที่
3. รับฟังขณะผู้อื่นพูด ไม่แย่งกันพูด
4. ไม่ตีและทำร้ายกัน รวมทั้งการทำร้ายความรู้สึก
5. ทำตามกฎระเบียบของโรงเรียน เป็นการเตือนว่าต้องรักษากฎระเบียบของโรงเรียนเมื่อ

อยู่ในห้องเรียน

กฎชั้นมัธยม

1. นำอุปกรณ์การเรียนที่จำเป็นมาให้ครบ
2. นั่งอยู่ในที่ของตนและทำงานจนกว่าจะหมดเวลาเรียน
3. เคารพและสุภาพต่อทุกคน
4. รับฟังและอยู่ในที่ของตนขณะผู้อื่นพูด
5. รักษาสมบัติของผู้อื่น
6. ทำตามกฎระเบียบของโรงเรียน

กฎเกณฑ์เหล่านี้ครูต้องกล่าวอย่างชัดเจน มีการวางแผนให้เด็กเรียนรู้และปฏิบัติ เช่น การเข้าแถว ต้องบอกนักเรียนให้ทราบทั้งห้อง และแจ้งตั้งแต่วันแรกที่เปิดเรียน ควรมีการทบทวนกฎระเบียบทุก ๆ วันในสัปดาห์แรกที่เปิดเรียน บอกวิธีปฏิบัติตนในห้องเรียน ให้ทำกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสามารถและรู้สึกสนุกที่จะทำ ควรหยุดยั้งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมโดยทันที

11.4 วินัยและการบริหาร

การจัดระเบียบกิจกรรมต่าง ๆ ในห้องเรียน เพื่อให้มีเวลาสำหรับการจัดการเรียนการสอนให้มากที่สุด และลดพฤติกรรมที่มีปัญหาให้เหลือน้อยที่สุด เท่าที่จะเป็นไปได้ เช่น นักเรียนพูดคุยกันขณะเรียน ลุกจากที่นั่งโดยไม่ได้รับอนุญาต และไม่ตั้งใจเรียน เป็นต้น การจัดการเรียนให้น่าสนใจ การใช้เวลาในห้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และการวางโครงสร้างกิจกรรมการสอนอย่างดี จะช่วยป้องกันพฤติกรรมที่มีปัญหา พฤติกรรมที่เหมาะสมของครูช่วยให้เด็กใช้เวลาทำงานมากขึ้น ลดพฤติกรรมรุนแรงลง ถ้านักเรียนมีความคับข้องใจเบื้องต้นในสิ่งที่เรียนจะทำให้พฤติกรรมที่เป็นปัญหาเพิ่มความรุนแรงขึ้น และมีปริมาณมากขึ้น โปรแกรมการสอนที่กระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมและส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสประสบความสำเร็จ จะช่วยป้องกันพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเหล่านี้

อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และการบริหารที่ดี เป็นเพียงวิธีหนึ่งในการจัดการหรือป้องกันพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม นอกจากการวางโครงสร้างกิจกรรม เพื่อลดความถี่ของพฤติกรรมที่มีปัญหาแล้ว ครูจะต้องมียุทธวิธีในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นด้วย

คำว่า วินัย เป็นคำที่ใช้กันทั่วไปสำหรับครู ผู้บริหาร และนักเรียน แต่เป็นคำที่ไม่มีใครชอบนัก และในระยะเวลาไม่กี่ปีที่ผ่านมา คำว่า การบริหารห้องเรียน เป็นคำที่ให้ความรู้สึกในทางลบ น้อยกว่า ดูเหมือนว่าคำว่า "วินัย" เป็นคำที่ครูสมัยก่อนใช้ในการตรวจสอบควบคุมพฤติกรรมนักเรียน ความเคลื่อนไหวในการจัดการศึกษาปัจจุบันเน้นความสำคัญของผู้เรียน ให้อิสระแก่เด็ก และมีความเป็นมนุษย์นิยมเพิ่มมากขึ้น จึงเป็นสิ่งเหมาะสมกว่าที่ครูควรเป็นผู้บริหารห้องเรียนมากกว่าเป็นผู้ควบคุมวินัยนักเรียน

เมื่อพูดถึงวินัย เรามักนึกถึงมาตรการในการลงโทษด้วยวิธีต่าง ๆ ธอร์นไดค (Thorndike) ชี้ว่า การลงโทษเป็นวิธีการที่ไม่ค่อยมีประสิทธิภาพนักในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การลงโทษจริง ๆ แล้วไม่ได้ทำให้เกิดการลดภาวะเพียงแต่ระงับยับยั้งไปชั่วคราว ดังนั้นนักการศึกษาจึงควรปฏิเสธการใช้การลงโทษเพื่อควบคุมผู้เรียน วินัยมีความใกล้เคียงกับการลงโทษ คนจึงไม่ชอบใช้วินัย ตำราจิตวิทยาการศึกษาบางเล่มไม่กล่าวถึงการใช้วินัย

การบริหารห้องเรียน เป็นการจํากิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อช่วยในการเรียนรู้ วินัยเป็นสิ่งที่ครูทำเมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม รบกวนบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอน การบริหารห้องเรียนและวินัยอาจเกิดพร้อม ๆ กัน หรือในระยะเวลาไล่เรียงกันขึ้นอยู่กับสภาพของห้องเรียนขณะนั้น

ความหมายของวินัย

คำว่า วินัย หมายถึง อัตรากของการควบคุมหรือระเบียบในกลุ่ม ครูรักษาวินัยได้ เมื่อนักเรียนเชื่อฟัง และประพฤติตัวเหมาะสม

ความหมายประการที่สองเป็นการใช้เทคนิคอันนำมาซึ่งระเบียบ และการควบคุม ครูใช้วิธีอะไรทำให้นักเรียนอยู่ในระเบียบ

ความหมายประการที่สาม คือ การควบคุมตนเอง นักเรียนเป็นผู้มีวินัยอย่างสูง เมื่อสามารถควบคุมตัวเองในการเรียนและการทำกิจกรรม

คำว่า วินัย ในที่นี้ครอบคลุมวิธีการหลายอย่าง เพื่อรักษาสภาพบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอน ช่วยให้เด็กมีการพัฒนาตนเองอย่างเหมาะสม มีการใช้ยุทธวิธีต่าง ๆ ประสมประสานกัน

การจัดการกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

พฤติกรรมที่เป็นปัญหาส่วนใหญ่ มักเป็นการก่อกวนเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นสิ่งที่ควรจะทำข้างนอก แต่กลับมากำทำในห้องเรียน เช่น พูดคุยกันในห้องเรียน ลุกจากที่นั่งโดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่ทำตามกฎระเบียบของห้อง ไม่ตั้งใจเรียน ส่วนมากเป็นปัญหาเล็ก ๆ น้อย ๆ ไม่รุนแรง ทำให้เรียนได้ไม่เต็มที่ ขัดจังหวะการเรียน

หลักการเข้าแทรกแซงแต่เพียงเล็กน้อย

ในการจัดการกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ซึ่งเกิดอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน หลักการที่สำคัญที่สุด คือ การใช้วิธีการง่าย ๆ ธรรมดาซึ่งได้ผลเข้ามาแทรกแซง ผลจากการศึกษาวิจัยหลายเรื่องชี้ว่า การใช้วินัยมีความสัมพันธ์ในทางลบกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน (Everston et. al., 1980 Crooker and Brooker, 1986) เป้าหมายของครูในการจัดการกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เพื่อให้สามารถดำเนินการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูอาจจัดการกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเหล่านี้พร้อมกับดำเนินการสอน วิธีการนี้เรียกว่า การแทรกแซงแต่เพียงเล็กน้อย ดังจะกล่าวต่อไปนี้

1. การป้องกัน พฤติกรรมที่เป็นปัญหา ซึ่งสามารถจัดการได้ง่ายที่สุด คือพฤติกรรมที่ยังไม่เกิดขึ้น การป้องกันทำโดยการเสนอบทเรียนที่น่าสนใจ มีชีวิตชีวา บอกกฎระเบียบของห้อง และวิธีการเรียนอย่างชัดเจน ให้นักเรียนทำงานที่มีความหมายสำหรับเขา รวมทั้งใช้เทคนิคการบริหารห้องเรียนที่มีประสิทธิภาพ

ครูใช้เทคนิคการสอนและโสทัดสนูปกรณ์ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน ซึ่งมีความแตกต่างกันไป แสดงความกระตือรือร้นและมีอารมณ์ขัน ข่อมช่วยลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาอันเกิดจากความเบื่อหน่าย

ความคับข้องใจของนักเรียน อาจเกิดจากงานที่ยากหรืองานมีปริมาณมากเกินไป ต้องใช้เวลานาน ครูอาจแบ่งงานเป็นช่วงสั้น ๆ ครูควรเตรียมนักเรียนให้สามารถทำอะไรได้ด้วยตนเอง เพื่อให้เขาทำงานได้ดีขึ้น ความเหนื่อยล้าของนักเรียนอาจแก้ไขได้โดยให้มีการพักในช่วงสั้น ๆ หรือมีกิจกรรมที่หลากหลายออกไป วิชาหนัก ๆ สอนในตอนเช้าขณะที่นักเรียนยังสดชื่นกระปรี้กระเปร่าอยู่ เป็นต้น

2. การใช้ภาษา พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนในห้องอาจจัดได้โดยไม่ขัดจังหวะการเรียน ครูเพียงแต่ใช้ภาษากายง่าย ๆ เช่น มองหรือชี้ให้นักเรียนที่แสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม ก็สามารถหยุดยั้งพฤติกรรมนั้นได้ เช่น นักเรียนกระซิบกระซาบกัน ครูมองไปที่นักเรียนทั้งคู่ หรือเดินเข้าไปใกล้ ๆ จะมีผลให้นักเรียนปรับพฤติกรรมใหม่ ถ้าไม่ได้ผล อาจเข้าไปแตะที่บ่าของนักเรียน มักเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพ (การสัมผัสนักเรียนต้องทำด้วยความระมัดระวัง เด็กวัยรุ่นบางคนมีความอ่อนไหวในเรื่องนี้) ภาษากายเหล่านี้ล้วนส่งข้อความอย่างเดียวกันคือ "ครูมองเห็นว่าคุณกำลังทำอะไร และครูไม่ต้องการให้เธอทำ กรุณาตั้งใจเรียน" การใช้ภาษา ยังมีข้อดีคือการเรียนยังคงดำเนินอยู่ต่อไป ถ้าครูหรือตะคอกอาจมีผลกระทบต่อเด็กอื่น ๆ แทนที่จะทำให้การเรียนหยุดชะงักไปหมด การใช้ภาษากายจะมีผลต่อเด็กที่ทำพฤติกรรมไม่เหมาะสมเพียงคนเดียว

3. การชมเชยพฤติกรรมที่เหมาะสมเพื่อลดพฤติกรรมไม่เหมาะสม คำชมเชยเป็นแรงจูงใจที่มีพลังสำหรับเด็กหลายคน ยุทธวิธีในการลดพฤติกรรมไม่เหมาะสมโดยการชมเชยพฤติกรรมที่ถูกต้อง เช่น เด็กบางคนชอบถูจากเก้าอี้โดยไม่ขออนุญาต คอยดูเมื่อเขาทำอะไรดีเหมาะสมให้คำชมเชย เมื่อเด็กได้รับคำชมเกิดความภูมิใจทำให้ไม่อยากทำอะไรไม่ถูกต้อง เป็นการลดพฤติกรรมเช่นนั้น

4. การชมเด็กคนอื่น เราอาจทำให้นักเรียนมีการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม โดยชมนักเรียนอื่น ๆ ที่ปฏิบัติตนได้ดี เช่น วันทองละเอียดต่อหน้าที่ ครูอาจพูดว่า "ครูดีใจที่เห็นนักเรียนหลายคนตั้งใจทำงานอย่างดี บวร มานิตย์ ปิยะพงษ์ กานดา มีความรับผิดชอบ ผลงานออกมาดีมาก" ในที่สุดวันทองเริ่มทำงานของตนบ้าง ครูควรชมวันทองด้วย โดยไม่ต้องพูดย้อนไปถึงการกระทำในอดีตของเธอ

5. การใช้คำพูดง่าย ๆ ในการเตือนนักเรียน บางครั้งการใช้เพียงภาษากายอาจไม่ได้ผล ครูอาจใช้คำพูดช่วยให้นักเรียนกลับไปเรียน การเตือนควรทำทันทีที่เห็นนักเรียนทำพฤติกรรมไม่เหมาะสม การเตือนที่เน้นซ้ำออกไปมักไม่มีประสิทธิภาพ การเตือนควรบอกถึงสิ่งที่นักเรียนควรจะทำแทนที่จะบ่น หรือว่าพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน "นิภาตั้งใจทำงานของเธอ" แทนที่จะ

บอกว่า "นิทานชุดเอากรบ้านเพื่อนมาลอกได้แล้ว" การเตือนเป็นการบอกถึงความคาดหวังในทางบวกต่อพฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต แทนการกล่าวข้อความลบ การพูดควรเน้นที่พฤติกรรมมากกว่าตัวนักเรียน ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าพวกเขาได้รับการยอมรับนับถือและได้รับความรู้สึกที่ดีจากครูเสมอ เพียงแต่ต้องปรับปรุงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมบางอย่าง

6. การเตือนซ้ำ อย่างไรก็ตามในบางครั้งวิธีการที่กล่าวมาอาจไม่ได้ผล ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ค่อยเกิดขึ้นบ่อยนัก เด็กบางคนโต้แย้ง แก้ว บางคนต้องการทดสอบตัวครู การทดสอบนี้จะค่อย ๆ ลดลง ถ้าครูทำในสิ่งที่ครูพูด และใช้มาตรการที่เหมาะสมเพื่อควบคุมให้อยู่ในระเบียบวินัย มีบรรยากาศการเรียนรู้ที่สร้างเสริม

ถ้านักเรียนปฏิเสธที่จะปฏิบัติตามคำตักเตือนสิ่งแรกที่จะต้องทำคือ พูดซ้ำไม่ให้ความสนใจ ข้อแก้ตัว หรือการโต้แย้งที่ไม่สมเหตุผล ครูควรตัดสินใจว่า ต้องการให้นักเรียนทำอะไร และบอกเขาอย่างชัดเจน พูดซ้ำจนกระทั่งนักเรียนยินยอมทำตามคำสั่ง

ยุทธวิธีการแก้ไข

ในการจัดการกับปัญหาทางวินัย จะต้องคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้

1. จะต้องไม่ทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคลผู้หนึ่งไม่ว่าจะทำอะไรก็ตามต้องคำนึงถึงตัวนักเรียนเป็นสำคัญ และพิจารณาถึงความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง มนุษยธรรม

2. มาตรการทางวินัยจะต้องพิจารณาถึงประโยชน์ของกลุ่มประกอบไปด้วย ดังนั้น ครูซึ่งเปี่ยมด้วยมนุษยธรรม ต้องให้ความสมดุลระหว่างความเป็นอยู่อันดี ส่วนบุคคลและของกลุ่ม ทางออกของปัญหาไม่ใช่เรื่องง่ายนัก ยุทธวิธีในการแก้ไขพฤติกรรมมีหลายวิธีด้วยกัน จุดมุ่งหมายในการแก้ไขพฤติกรรมเพื่อจัดหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เราอาจเรียกวิธีการเหล่านี้ว่า การปรับพฤติกรรม เป็นการให้การเสริมแรงการใช้ตัวแบบ การลดภาวะ และการลงโทษ

1. **การให้เหตุผล** การให้เหตุผลเป็นวิธีการที่สำคัญที่สุดวิธีหนึ่งในบรรดาทางเลือกทั้งหลาย การให้เหตุผลเป็นการอธิบายเหตุผลแก่เด็ก "ไม่ให้ทำพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากเกณฑ์ปกติ หรือบอกเหตุผลให้ทำพฤติกรรมอื่น ลองเปรียบเทียบความแตกต่างของสองประโยคนี้ "อย่าคิดนี้ มันทำให้เพื่อนไม่มีสมาธิและเรียนหนังสือไม่รู้เรื่อง" "อย่าคิดนี้ มันมันเธอยังกลับบ้านไม่ได้หลังเลิกเรียน" ประโยคแรกเป็นการใช้เหตุผล ประโยคหลังเป็นการขู่ลงโทษ อย่างไรก็ตามประโยคแรกผู้ฟังอาจตีความเป็นการขู่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่เด็กเคยมีกับผู้พูด ถ้าเด็กเคยมีประสบการณ์ที่ไม่ดี เคยเรียนรู้ผลของการไม่ทำตาม คือการถูกลงโทษ ไม่ว่าจะอธิบายเหตุผลอย่างไรก็ตาม เหตุผลจึงอาจฟังเหมือนคำขู่

การใช้เหตุผลเป็นวิธีการที่พ่อแม่และครูเห็นว่า น่าใช้มากกว่าการลงโทษอื่น ๆ การใช้วิธีการนี้มีความเป็นมนุษยธรรมมากกว่า และให้โอกาสได้ใช้ปัญญาพิจารณาหาเหตุผลของการกระทำ ไม่แสดงอำนาจ ผลจากการศึกษาได้ยืนยันให้เห็นว่า การใช้เหตุผลเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการควบคุมและแก้ไขพฤติกรรม

ได้มีการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการใช้เหตุผลรูปแบบต่าง ๆ เพื่อไม่ให้เด็กกระทำพฤติกรรมบางอย่าง ในการทดลอง ปาร์ค (Park, 1974) รายงานว่า การให้เหตุผลกับเด็กเล็ก ๆ ควรบอกสิ่งที่เป็นรูปธรรม จะมีประสิทธิภาพมากกว่าเหตุผลที่เป็นนามธรรม เพราะเด็กสามารถที่เด็กเล็ก ๆ จะเข้าใจได้ เช่น "อย่าเอาของไปเล่น เพราะหนูอาจจะทำมันแตกหรือเสียหายได้" เป็นเหตุผลที่ได้ผลกว่าที่จะบอกว่า "อย่าเอาไปเล่นเพราะมันไม่ใช่ของหนูหรือมันเป็นของแดงกว่า"

ฮอฟแมน (Hoffman, 1970) พบว่า การให้เหตุผลสำหรับเด็กโต การให้เหตุผลโดยบอกผลติดตามมาอันจะมีต่อบุคคลอื่น จะได้ผลว่าการบอกผลติดตามมาที่จะมีต่อตัวเด็กเอง เช่น "อย่าไปเล่นของปลาจะทำให้เขาไม่พอใจ" เด็กจะให้ความร่วมมือมากกว่าบอกว่า "อย่าเอาของไปเล่น เพราะถ้าทำแตกลูกจะหมดสนุก" มีข้อสังเกตว่าเหตุผลที่กระตุ้นให้เกิดความเข้าใจในตัวบุคคลอื่น จะมีประสิทธิภาพมากกว่าการเน้นที่ตัวเด็กโดยเฉพาะเมื่อเด็กมีอายุมากกว่า 6 ขวบขึ้นไป เด็กมีพัฒนาการทางสติปัญญาและศีลธรรมในระดับสูงขึ้น มีความเข้าใจในเหตุผลที่สัมพันธ์กับสิ่งที่เป็นนามธรรมและอุดมคติ ให้ความสนใจกับผลติดตามมาเป็นรูปธรรมลดน้อยลง

ดังนั้นในการให้เหตุผลแก่เด็กเล็ก ๆ ควรมีความเฉพาะเจาะจง เป็นรูปธรรม หลังจากเขาเข้าโรงเรียนเหตุผลควรมีความเป็นนามธรรมมากขึ้น รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดความเห็นอกเห็นใจ เข้าใจในตัวบุคคลอื่นเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพมากกว่า

ด้วยเหตุผลด้านมนุษยธรรมและจริยธรรม การแก้ไขและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้วยวิธีการใช้เหตุผล จึงมีความเหมาะสมมากกว่าการลงโทษ นอกจากนี้การใช้เหตุผลยังมีข้อได้เปรียบกว่าอีกหลายประการ กล่าวคือ

1. การลงโทษ เป็นการแสดงความก้าวร้าวให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเป็นการยอมรับว่าเมื่อเผชิญกับสภาพการณ์ที่มีปัญหา สามารถใช้อำนาจในรูปแบบของการลงโทษ เพื่อจัดการกับปัญหานั้น แต่การใช้เหตุผลช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ว่า วิธีการในการแก้ไขสภาพการณ์ที่ยากลำบาก ควรใช้ความคิดปัญญาไตร่ตรองอย่างสุขุม ข้อได้เปรียบประการต่อมาในการใช้ยุทธวิธีการให้เหตุผล คือเป็นการบอกทางเลือกของพฤติกรรมที่มีความเหมาะสมมากกว่า การให้เหตุผลไม่จำเป็นต้องจำกัด

อยู่ที่การบอกเหตุผลว่าทำไมไม่ควรทำพฤติกรรมนั้น แต่อาจอธิบายให้เด็กได้ทราบว่า ทำไมเขาควรทำพฤติกรรมในรูปแบบอื่น

การแสดงความรักเพื่อพ่อแม่ เอื้ออาทร (การให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือแบ่งปัน) สิ่งเหล่านี้ไม่สามารถสอนง่าย ๆ ด้วยวิธีการลงโทษ แต่จะทำได้ง่ายขึ้นด้วยการให้ตัวแบบบอกเหตุผล ให้การเสริมแรง หรือด้วยการประสมประสานวิธีการเหล่านี้

2. โปรแกรมการเสริมแรงอย่างเป็นระบบ การประยุกต์ใช้การเสริมแรงทางบวกกับปัญหาด้านวินัย จะต้องมีการตีความปัญหา แทนที่ครูจะเน้นการจัดการตอบสนองพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา แต่ครูให้ความสำคัญกับการเสริมแรงพฤติกรรมตรงข้าม ตัวอย่างเช่น นักเรียนที่ชอบก่อกวนเพื่อเรียกร้องความสนใจจากครู วิธีง่าย ๆ และได้ผลคือ เมื่อไหร่ที่นักเรียนไม่ก่อกวนครูจะให้ความสนใจ และไม่ให้ความสนใจเมื่อนักเรียนก่อกวน

ครูมีตัวเสริมแรงที่มีพลังมากมายหลายตัว ได้แก่ คำชมเชย รอยยิ้ม คะแนน ความสนใจ เมื่อไหร่ที่ตัวเสริมแรงทางสังคมเหล่านี้ไม่ได้ผล อาจใช้ตัวเสริมแรงที่มีความซับซ้อนขึ้น วิธีการที่รู้จักกันดีที่สุดคือ ระบบการใช้เบี้ยแทนค่า นักเรียนสะสมแต้มหรือเบี้ยที่ได้จากการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม และบางครั้งอาจต้องถูกลดแต้มคะแนนหรือเบี้ยเมื่อทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เบี้ยที่เก็บสะสมไว้สามารถนำมาแลกรางวัลที่ต้องการภายหลัง การใช้ระบบนี้ต้องใช้เวลามาก ต้องคอยดูแล การเลือกตัวเสริมแรงที่จะนำมาแลกเปลี่ยนเป็นปัญหาสำหรับวิธีการนี้ ต้องมีพลังเพียงพอที่จะจูงใจผู้เรียน การเก็บสะสมเบี้ยอาจไม่ได้ผลกับเด็กทุกคน และอาจทำให้เด็กบางคนเสียเวลามากขนานนับเบี้ยที่สะสมไว้

วิธีการอื่นที่มักนำมาใช้แทนการเก็บสะสมเบี้ย คือ วิธีการของฟรีแม็ค โดยอนุญาตให้เด็กที่ปฏิบัติตนเหมาะสม สามารถทำกิจกรรมที่ตนชอบหรือต้องการได้ เช่น ปล่อยให้เวลาสำหรับการอ่านหนังสือที่หลง ระบายสี หรือวิ่งเล่นบรกลงโรงกิม เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การใช้การเสริมแรงมากเกินไป อาจเป็นอันตรายและมีผลในทางลบต่อเด็ก การเน้นการเสริมแรงจากภายนอก ทำให้เด็กมีความคาดหวังว่า จะได้รับรางวัล เช่น เงิน ชื่อเสียง ถ้าไม่ได้ตามที่คาดหวัง เช่น รางวัลไม่มากพอ อาจทำให้หมดแรงจูงใจที่จะทำต่อไป ตัวเสริมแรงภายใน เช่น ความพอใจ ความรู้สึกถึงความสำเร็จ ความสนใจ คุณจะมีแรงจูงใจสูงกว่า เด็กไม่ได้คาดหวังรางวัล หรือผลตอบแทนเขายังคงมีแรงจูงใจที่จะทำกิจกรรมนั้นต่อไป เพราะมีความสนใจในสิ่งที่ทำ

3. การเสริมแรงทางบวก การใช้การเสริมแรงทางบวกอย่างเป็นระบบ ควรพิจารณา 2 สิ่ง

ด้วยกัน กล่าวคือ

ก. ภายใต้สภาพการณ์หรือเงื่อนไขใดที่ต้องการให้มีการตอบสนอง พฤติกรรมที่พึงปรารถนา จะใช้อะไรเป็นตัวเสริมแรง ตัวเสริมแรงอาจเป็นตัวเสริมแรงภายนอก หรือตัวเสริมแรงภายใน ครูจะควบคุมตัวเสริมแรงภายนอกได้ดีกว่า ตัวเสริมแรงภายนอกที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ ความใส่ใจของครู ตัวเสริมแรงอื่น ๆ ได้แก่ คำชมเชย เบี้ย ดาว คะแนน การเลื่อนลำดับตัวเสริมแรงภายใน คือความพึงพอใจที่นักเรียนได้จากการเรียนรู้

3.1 ตัวเสริมแรงภายใน แม้ว่าจะไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมของครูโดยตรง ครูอาจวางโครงสร้างสภาวะการเรียนรู้ที่นำไปสู่ความพึงพอใจ การให้งานที่ยากเกินไป ยากจะทำให้เด็กเกิดความพึงพอใจ เพราะมองไม่เห็นทางที่จะประสบความสำเร็จ ในทำนองเดียวกัน งานที่ง่ายเกินไป ก็ทำให้เกิดความพึงพอใจไม่ได้ เพราะเด็กไม่รู้สึกภูมิใจในความสำเร็จของงาน เพราะไม่ต้องใช้ความพยายามอะไร

การใช้ตัวเสริมแรงภายนอกของครูก็เป็นแหล่งที่มาของตัวเสริมแรงภายใน ที่มีประสิทธิภาพ ถ้ามีการให้รางวัลการเรียนรู้ในระยะแรก และผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในระยะต่อมา ผู้เรียนยังคงกระทำพฤติกรรมนั้นต่อไปอันเป็นผลจากตัวเสริมแรงภายใน

3.2 ตัวเสริมแรงภายนอก ตัวเสริมแรงภายนอกที่ใช้กันมากที่สุดดังที่ได้กล่าวมา ได้แก่ ความใส่ใจ คำชมเชย เบี้ย ดาว คะแนน การเลื่อนลำดับ หลักการของทรีแม็ค ได้กล่าวถึงแหล่งการเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพ ว่าพฤติกรรมที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ อาจใช้เป็นตัวเสริมแรงพฤติกรรมที่นาน ๆ เกิดที พ่อแม่และครูใช้หลักการนี้อย่างสม่ำเสมอ เช่น พ่อแม่อนุญาตให้ลูกเล่นข้างนอกหลังรับประทานอาหารเย็น ครูอนุญาตให้นักเรียนอ่านหนังสือในห้องสมุดหลังทำการบ้านเสร็จ

ไม่แต่เพียงครูเท่านั้นที่ควบคุมตัวเสริมแรงที่มีความสำคัญต่อชีวิตและการเรียนรู้ของนักเรียน พ่อแม่ก็ได้ใช้การให้รางวัล และการลงโทษกับลูกด้วย บางครั้งพ่อแม่ใช้เงินเป็นตัวเสริมแรง เช่น ให้รางวัลเมื่อลูกเรียนดี หรือลดเงินเมื่อลูกทำการบ้านไม่เสร็จ หรือได้คะแนนไม่ดี

หลัก 7 ประการในการให้ตัวเสริมแรง

1. ผลติดตามมาของพฤติกรรมจะเป็นรางวัลหรือการลงโทษจะนิยามได้โดยดูจากผลที่สิ่งนี้มีต่อผู้เรียน ครูไม่สามารถจะคาดคะเนได้ในทุกครั้งที่สิ่งเร้าที่มีผลในทางบวกจะช่วยเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมได้เสมอไปหรือไม่ เช่น การขอมรับของเพื่อน ในบางครั้งการที่เพื่อนแสดงการยอมรับ ความชื่นชมแก่เด็กก็อาจเท่ากับเป็นการลงโทษ การเสริมแรงจะมีผลเพียงไร จึงขึ้นอยู่กับบุคคลด้วย ในบางครั้งจึงมีรายการของการเสริมแรง (reinforcement menu) ให้เด็กสามารถเลือกกิจ

กรรมที่มีคุณค่าในการเสริมแรงสำหรับตัวเขา

2. ผลของการเสริมแรงเป็นไปโดยอัตโนมัติ โดยครูไม่ต้องอธิบาย เมื่อเด็กเรียน และได้รับการเสริมแรงเป็นผลติดตามมา ย่อมทำให้เด็กตั้งใจเรียนมากยิ่งขึ้น

3. การเสริมแรงหรือการลงโทษควรสัมพันธ์กับพฤติกรรมเป้าหมายอย่างใกล้ชิด ครูควรมีเป้าหมายระยะสั้นอย่างชัดเจน เพื่อครูจะสามารถเสริมแรงพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์กับเป้าหมาย

4. ผลติดตามมาจากการทด

ซ้ำออกไป

5. ปริมาณของการเสริมแรง ควรมีพลังเพียงพอที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

6. งานของนักเรียนควรมีขั้นตอนอย่างชัดเจน เพื่อให้ได้ให้การเสริมแรงอย่างเหมาะสมในแต่ละชั้น เช่น โปรแกรมการเรียนรู้จะทำได้ง่ายกว่าทำกับนักเรียนในห้องเรียน ซึ่งมีนักเรียนจำนวนมาก

4. **ตัวแบบ** ครูใช้ตัวแบบมากมายหลายอย่างในการสอน โดยที่ครูไม่รู้ตัว ครูเป็นตัวแบบให้นักเรียนอย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ และนักเรียนต่างเป็นตัวแบบให้แกกันและกัน ถ้าครูมีการให้ตัวแบบอย่างมีระบบและด้วยความตั้งใจ ตัวแบบนั้นย่อมจะมีประสิทธิภาพอย่างสูง

ผลของการใช้ตัวแบบในการหยุดยั้งพฤติกรรมหรือทำให้พฤติกรรมนั้นเกิดขึ้นอีก อันเป็นผลจากการลงโทษหรือให้รางวัลพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนนั้น วิธีการนี้พบเห็นโดยทั่วไปในโรงเรียน การยับยั้งโดยการเช็ดไ้ให้ลึงดู เป็นการใช้อารมณ์ลงโทษทำให้นักเรียนคนอื่น ๆ ในห้องไม่กล้าทำพฤติกรรมอย่างเดียวกันนั้นอีก ดังนั้นคนที่เป็หัวใจหรือผู้นำกลุ่ม มักถูกลงโทษเมื่อทำพฤติกรรมก้าวร้าว หรือพฤติกรรมไม่เหมาะสม เพื่อไม่ให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่เพื่อน ๆ จะได้ไม่กระทำพฤติกรรมเช่นเดียวกันนั้นอีก เป็นที่น่าสนใจว่าการลงโทษอาจมีผล "มือที่สอง" (secondhand effect) เหมือนการเสริมแรง เป็นการเสริมแรงที่ผู้สังเกตได้รับจากการเห็นตัวแบบได้รับการเสริมแรง (vicarious reinforcement) การลงโทษก็อาจให้ผลเช่นกัน

การสอนให้เด็กใช้เครื่องมือในโรงฝึก หรือสอนการเคลื่อนไหวร่างกายในวิชาพลศึกษา การสาธิตวิธีปฏิบัติตัวนับเป็วิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ การสอนการเขียน การออกเสียง การแสดงอารมณ์ในวิชาการละคร การดำเนินการอภิปราย ครูอาจใช้ตัวแบบหรือให้นักเรียนเป็ตัวแบบในการเรียน

ครูชมเชยนักเรียนที่ทำงานได้ดี ย่อมเป็ตัวแบบให้กับเพื่อน ๆ ครูอาจใช้แหล่งทรัพยากรอื่น ๆ มาเป็ตัวแบบในการสอน เช่น หนังสือ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ แถบบันทึกเสียง วิทยุทัศน์ เป็นต้น

5. การควบคุมตนเอง เสาวนีย์ ช่ายแก้ว (2531) ศึกษาการใช้วิธีควบคุมตนเอง ปรับพฤติกรรมกรรมการทำบ้านของนักเรียนโดยใช้เวลา 9 สัปดาห์ แบ่งเป็น 3 ระยะ ระยะแรก หาเส้นฐานพฤติกรรมกรรมการทำบ้านของนักเรียน ใช้เวลา 2 สัปดาห์ ระยะที่ 2 ใช้วิธีการควบคุมตนเองปรับพฤติกรรมกรรมการทำบ้าน ใช้เวลา 4 สัปดาห์ ระยะสุดท้ายติดตามผล 3 สัปดาห์ พบว่าระดับพฤติกรรมกรรมการทำบ้านของนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ($<.01$)

6. การลดภาวะ จากการทดลองกับสัตว์ชี้ให้เห็นว่า การตอบสนองที่ได้รับการเสริมแรงช่วยให้พฤติกรรมนั้นยังคงอยู่ และการตอบสนองจะหมดไปเมื่อหยุดยั้งการให้การเสริมแรงอย่างสมบูรณ์ นกพิลาจะไม่จิกเป็นอีกต่อไป เมื่อไม่มีอาหารร่วงลงมา อย่างไรก็ตาม ยังมีคังมีนกพิลาบางตัวที่ยังคงจิกเป็นต่อไปอย่างไม่มีวันจบสิ้น แม้ว่าจิกเป็นนั้นจะไม่ทำให้มันได้รับอาหารก็ตาม บางคนอาจโต้แย้งว่า เป็นเพราะธรรมชาติของนกต้องจิก หรือบางคนอาจโต้แย้งว่า เป็นเพราะมันมีแรงจูงใจภายในในการจิก ไม่ว่าเหตุผลจะเป็นเช่นไร ข้อเท็จจริงที่เราจะต้องยอมรับก็คือพฤติกรรมทั้งหมดไม่สามารถกำจัดไปได้ด้วยการงดให้การเสริมแรง และมีข้อสังเกตว่าพฤติกรรมก่อนของนักเรียนไม่น้อย อาจได้รับการเสริมแรงจากเพื่อน ครูไม่ใช่ผู้ควบคุมการเสริมแรงพฤติกรรมของนักเรียนทั้งหมด ครูจึงทำอะไรได้น้อยมากเพื่อจะหยุดยั้งการให้การเสริมแรงนั้น

อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมก่อนไม่น้อยที่ยังคงอยู่ เพราะครูให้ความสนใจ ดังนั้นเพียงครูไม่ให้ความสนใจ ก็อาจหยุดพฤติกรรมนั้นได้ แต่ในกรณีที่พฤติกรรมก่อนนั้นมีความรุนแรงมาก การที่ครูจะละเลยไม่ให้ความสนใจจึงเป็นไปได้หรือไม่ หรือเป็นเรื่องยาก ทางเลือกสุดท้ายซึ่งใช้กันโดยทั่วไปคือการลงโทษ

7. การลงโทษ การลงโทษมีหลายรูปแบบ โดยหลักการแล้วมีการลงโทษ 2 ประเภท คือ

1. โดยการให้สิ่งเร้าที่ไม่น่าพอใจ
2. โดยการเอาสิ่งเร้าที่พึงพอใจออกไป

การลงโทษที่ครูใช้ได้แก่ การแสดงสีหน้าไม่ยอมรับ การประณามคว่าอย่างเป็นทางการ การบังคับให้หยุด ให้ทำกิจกรรมที่ไม่พอใจ เวลานอก และบางครั้งมีการต่อต้านการใช้การลงโทษทางกายภาพ ขณะเดียวกัน ควรมีการตรวจสอบประสิทธิภาพของการลงโทษรูปแบบต่าง ๆ เหตุผลของการต่อต้านการใช้การลงโทษมีดังต่อไปนี้

1. ด้วยเหตุผลทางด้านมนุษยธรรมและศีลธรรม
2. การลงโทษอาจทำให้เกิดผลในทางตรงข้าม เช่นพ่อแม่ทำโทษลูกเพราะต้องการให้ลูกเลิกพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงโดยการตีลูก อาจมีผลให้ลูกเห็นตัวแบบของความรุนแรงจากพ่อแม่

และตีความว่า ความก้าวร้าวเป็นสิ่งเหมาะสม ภายใต้สภาพการณ์บางอย่าง การลงโทษไม่สามารถ
ขจัดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาให้หมดไป อาจยังบังคับชั่วคราวหรือลดความถี่ ขณะเดียว
กับการลงโทษอาจทำให้เกิดผลข้างเคียงทางด้านอารมณ์ ทำให้มีการปรับตัวไม่เหมาะสม เช่น ทำให้
เกิดความกลัว วิตกกังวล เครียด

3. ประการสุดท้ายการลงโทษ ทำให้เกิดความคับข้องใจนำไปสู่การปรับตัวที่ไม่เหมาะสม
การต่อต้านการลงโทษที่กล่าวข้างต้น เป็นการพูดถึงการลงโทษเฉพาะประเภทแรก คือ การ
ให้สิ่งเร้าที่ไม่พึงปรารถนา ส่วนใหญ่เป็นการลงโทษทางกายมากกว่า การใช้คำพูด จึงควรได้
พิจารณาการลงโทษแบบที่สอง ควรใช้วิธีการที่เหมาะสมในการควบคุมพฤติกรรมนักเรียนขณะ
จัดการเรียนการสอน

ในบางครั้งการใช้วิธีการลงโทษ เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการหยุดยั้งพฤติกรรมที่ก่อ
กวนและบางที่เป็นอันตราย บางสถานการณ์ไม่สามารถใช้ไม้นวมโดยการให้การเสริมแรง ให้ตัว
แบบ หรืออธิบายเหตุผล แต่ต้องตัดสินใจใช้การแทรกแซงโดยทันที เช่นเด็กชอบเล่นจุดไม้ขีดไฟ
และเอาไฟจุดผ้า ในครั้งแรกอาจพูดคุยบอกเหตุผลถึงอันตรายของไฟ หรือเอาไม้ขีดไฟไปเก็บ แต่ถ้า
ยังคงเล่นทุกครั้งที่มีโอกาสเอาไปจุดผ้ามาวน เครื่องใช้ การลงโทษอาจเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้ผู้นั้น
ระเียบและเกิดความปลอดภัย

การเสริมแรง การให้เหตุผล ตัวแบบ มีประสิทธิภาพอย่างสูงในการเสริมแรงพฤติกรรมที่
พึงปรารถนา แต่วิธีการดังกล่าวเมื่อนำมาใช้กับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เป็นเรื่องยากมากที่เด็กจะ
เข้าใจ การลงโทษพฤติกรรมเฉพาะที่ไม่เหมาะสมนั้น จะมีความชัดเจนมากกว่า การลงโทษโดยพ่อ
แม่ที่ให้ความรักความอบอุ่นจะมีประสิทธิภาพมากกว่าพ่อแม่ที่ขี้ใจร้อนและห่างเหินกับลูก

นักวิจัยและผู้พัฒนาทฤษฎีทางจิตวิทยา มีความคิดเห็นเป็นเอกฉันท์ ในการต่อต้านการลง
โทษทางกาย ไม่ใช่เพราะเหตุผลเพียงการละเมิดสิทธิมนุษยชน แต่เป็นการให้แนวทางการที่ไม่เหมาะ
สมในการใช้กำลัง เพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ การเอาตัวเสริมแรงออกเป็นวิธีการที่ได้รับการคัดค้าน
น้อยที่สุด ในการสอนอาจต้องใช้การลงโทษทั้งสองรูปแบบ คือ การให้สิ่งเร้าที่ไม่น่าพึงพอใจ และ
เอาสิ่งเร้าที่พึงปรารถนาออกไป เพื่อให้การลงโทษสามารถทำได้มีประสิทธิภาพ จะได้
พิจารณารูปแบบการลงโทษ ดังต่อไปนี้

1. การตำหนิติเตียน อาจทำได้อย่างอ่อน ๆ หรือรุนแรง ด้วยคำพูด หรือภาษาท่าทาง การ
พูดว่า “อย่า” “ไม่” สั้นสั้นกระชับด้วยภาษากาย

การตำหนิเป็นรูปแบบการลงโทษที่พบโดยทั่วไป ทั้งที่บ้านและโรงเรียน เป็นการแสดงการ

ไม่ยอมรับในสิ่งที่ทำ

ในการศึกษาประสิทธิภาพของการใช้การตำหนิ พบว่าการตำหนิซึ่งระบุพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาและให้เหตุผลอย่างชัดเจนว่า ควรทำหรือไม่ควรทำ จะได้ผลมากกว่าการแสดงเพียงแต่การไม่ยอมรับ เช่นพูดว่า "ประภาอย่าแกล้งคนอื่นออกมามันรบกวนเพื่อน ๆ ทำให้ครูอธิบายไม่ได้" ดีกว่าพูดว่า "อย่าทำอย่างนั้นประภา"

การตำหนิในระยะใกล้ประมาณ 1 เมตร ได้ผลกว่าการตำหนิในระยะห่างไกล การพูดด้วยเสียงที่นุ่มนวลได้ผลกว่าการตำหนิด้วยเสียงอันดัง คำชมควรชมในที่สาธารณะ การตำหนิควรทำเป็นส่วนตัว เพราะจะมีผลต่ออัตตมโนทัศน์ของเด็ก การป้องกันหรือหยุดพฤติกรรมอาจใช้ "จู้ ๆ" "เดี๋ยวก่อน" "อย่า" จ้องดู วิธีการเหล่านี้จะไม่ขัดขวางการดำเนินการสอน ดังที่กล่าวไว้ในการแทรกแซงแต่เพียงเล็กน้อย สำหรับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ซึ่งมีความรุนแรง เช่น ทำร้ายร่างกาย ขโมยของ ใช้สารเสพติด การตำหนิอาจไม่เพียงพอหรือไม่ได้ผล

2. เวลานอก นักเรียนถูกนำออกไปจากสภาพการณ์ที่ตนคาดหวังว่าจะได้รับการเสริมแรง ไปอยู่ในสภาพการณ์ที่ไม่สามารถได้รับการเสริมแรง ยกตัวอย่างเช่น นักเรียนอยากอยู่ร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อนในห้องเรียน แต่ครูบอกลให้ออกไปจากห้องเรียน เวลานอกจึงเป็นรูปแบบของการลงโทษ การใช้เวลานอกอาจแบ่งออกเป็น 3 ชนิด กล่าวคือ (Brantner and Donerty, 1983)

1. การแยกออกมาให้อยู่ลำพัง (*Isolation*) เป็นการนำเอาเด็กออกมาจากบริเวณที่ได้รับการเสริมแรง (เช่น ห้องเรียน สนามเด็กเล่น ห้องรับประทานอาหารกลางวัน ห้องสมุด) การแยกเด็กให้อยู่ลำพังเป็นวิธีการที่ได้แย่งกันมาก เป็นการละเมิดค่านิยมด้านมนุษยนิยมของเรา มันทำให้เรานึกถึงวิธีการที่ทำกับนักโทษที่จำคุก ที่อัลคาทราซ (Alcatraz) โดยการขังนักโทษไว้ในหลุมไม่มีแสง ไม่มีอากาศถ่ายเท พื้นเป็นเหล็กและบริเวณคับแคบ มีเพียงหลุมเล็กให้นักโทษถ่าย นักโทษที่ถูกขังจะเปลือยกาย ไม้누่งอะไร

2. การนำออกมาจากกิจกรรมที่กำลังดำเนินอยู่ เช่น ให้ไปนั่งอยู่หลังห้องหันไปทางตรงข้าม หรือนั่งอยู่หลังฉาก โดยให้สังเกตกิจกรรมที่กำลังดำเนินอยู่ หรือออกจากเกมส์ที่กำลังเล่น

3. ค่าของการตอบสนอง (*Response-cost*) การได้สิ่งเสริมแรงเมื่อแสดงพฤติกรรมเหมาะสม แต่เมื่อแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม จะต้องสูญเสียสิ่งเสริมแรง เป็นการลงโทษในรูปแบบที่นุ่มนวล คล้ายกับการไม่ให้เด็กดูทีวีเมื่อทำตัวไม่ดี ระบบค่าของการตอบสนองใช้ในโปรแกรมการเสริมแรง โดยการสะสมเบี้ย ทำได้แต่ทำไม่ได้ถูกลดแต้ม วิธีการนี้ไม่ได้เอาเด็กออกไปจากสถานการณ์ในการเรียนรู้ เป็นการเข้าร่วมกับวิธีการเสริมแรง จึงเป็นวิธีการที่มีข้อได้เปรียบหลายอย่าง

บทที่ 11 ลำถานอภิปราย

1. คิดถึงปัญหาทางวินัยในโรงเรียนที่ผ่านมา คิดถึงครูที่มีปัญหาในการบริหารห้องเรียนเกี่ยวกับวินัยของนักเรียน วิเคราะห์ว่าเป็นเพราะเหตุใด อภิปรายแนวทางในการปรับปรุง
2. ปัญหาที่พบในการสอนซึ่งเป็นปัญหาด้านบริหารสำหรับครู
 1. มาสาย ขาดเรียน
 2. ไม่ส่งการบ้านตามเวลา
 3. แสดงความไม่นับถือต่อกัน
 4. ทำความรำคาญให้กับเพื่อนเวลาทำงานเราจะจัดการกับปัญหาเหล่านี้ได้อย่างไร จงอภิปราย
3. อภิปรายการใช้ระบบการเสริมแรง
การใช้การเสริมแรงอย่างเ็นระบบ เรารู้สึกเป็นการให้สินบนไหม เราสนับสนุนหรือไม่ จงพิจารณาข้อความต่อไปนี้ และอภิปราย
 - ก. ไม่ควรใช้รางวัลเข้าถือในการสอนสิ่งที่เด็กควรทำอย่างเป็นธรรมชาติ สังคมมีความพิกลพิการเพราะคนขาดความรับผิดชอบ คาดหวังว่าคนอื่นต้องให้ตนจึงจะทำ
 - ข. การให้สินบนเป็นการให้แรงจูงใจในการทำสิ่งผิดกฎหมายหรือผิดศีลธรรม การเสริมแรงควรใช้กระตุ้นพฤติกรรมทางบวกไม่ใช่ทางลบ การให้สินบนเป็นการให้แรงจูงใจเมื่อเด็กไม่ทำให้เพื่อให้เด็กทำ

กิจกรรม

1. สังเกตทักษะการจัดก เรของครู
2. สังเกตครูสอนหรือสังเกตการบริหารห้องเรียน ดูความถี่ของพฤติกรรมครู จุดแข็งจุดอ่อนของครู เขียนบันทึกพฤติกรรมครู อภิปรายทำไมเราประเมินเช่นนั้น
3. สอนทักษะทางสังคม โดยฝึกทักษะต่อไปนี้
 - ก. คลยคิว
 - ข. แสดงความเป็นมิตร
 - ค. ขอความช่วยเหลือ
 - ง. สัมภาษณ์งานนอกเวลา
4. หดลองกรรับพฤติกรรม บอกพฤติกรรมที่ต้องการเปลี่ยน เขียนระดับของพฤติกรรม ภาษาปฏิบัติกร และวิธีการเปลี่ยนพฤติกรรม

เริ่มแผน

- บันทึกพฤติกรรมที่ได้รับการเสริม (ความถี่เพิ่มขึ้น/ลดลง)
 - ประเมินประสิทธิภาพ
1. พฤติกรรมที่ต้องการเปลี่ยน
 2. ระดับของพฤติกรรม
 3. วิธีการที่ใช้
 4. เกิดอะไรเมื่อใช้วิธีการ
 5. ประเมิน

แบบฝึกหัดบทที่ 11

1. วิโรจน์ชอบเป็นจุดสนใจด้วยการส่งเสียงแปลก ๆ ทำให้ครูต้องเสียเวลามาดูแลต่อมากครูไม่ให้ความสนใจ วิโรจน์เลิกทำเพราะหมดสนุก ปรัชญาการณที่เกิดขึ้นเกิดจาก
 1. การเสริมแรงทางลบ
 2. การเสริมแรงทางบวก
 3. การฟื้นคืนกลับตามธรรมชาติ
 4. การลดภาวะ
2. ข้อใดแสดงถึงการใช้เวลานอก
 1. ครูให้น้อยยืนคาบไม้บรรทัด
 2. ครูให้น้อยคัดลายมือ 10 หน้า
 3. ครูให้น้อยนั่งทำงานคนเดียว
 4. ครูให้น้อยท่องอาขยานกับครู 3 วัน
3. เหตุใดการใช้การลงโทษจึงเป็นวิธีการที่นักจิตวิทยาส่วนใหญ่ไม่สนับสนุน
 1. มักมีผลข้างเคียง เช่น เจ็บปวด
 3. ผู้ลงโทษมักใช้อารมณ์
4. การป้องกันพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในห้องเรียนครูทำโดย
 1. แบ่งความรับผิดชอบให้นักเรียนควบคุมกันเอง
 2. กำหนดบทลงโทษไว้ให้ชัดเจน
 3. เสนอบทเรียนให้มีความหมายต่อนักเรียน
 4. สำนวความพร้อมของนักเรียน

คำตอบ 1 (4) 2(3) 3(1) 4(3)